GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 42. *Luni, Marți 24 Februariu (8 Martie).* **1887.**

Brașovŭ, 23 Februariu 1887.

Sĕptĕmâna, ce a trecutŭ, a mai înmulțitŭ datoriile statului ungarŭ cu-o frumósă sumușóră de milióne, ce a fostŭ votată în tótă liniștea și fără cea mai mică obiecțiune de cătră *delegațiunĭ*. Dovadă, că delegații din Cis- și Translaitania sciu ține sémă de forța împrejurărilorŭ, care impune și monarchiei nóstre în timpŭ de pace cea mai grea armatură de rĕsboiu. Inceputulŭ s'a făcutŭ așadéră. Cele 52 milióne s'au încuviințatŭ. *Vivant sequentes!*

Câtŭ de grele și critice au ajunsŭ a fi timpurile se póte vedé și de acolo, că chiar și marele ministru alŭ maghiarisării instrucțiunei *Trefort* trebue adĭ sĕ înghiță de trei orĭ până sĕ pótă îmbuca odată. Zelosulŭ lui agentŭ, inspectorulŭ de șcóle ungurescŭ din comitatulŭ Clușiului, i-a cerutŭ din nou sĕ rĕdice mai multe *șcóle de statŭ maghiare* în numitulŭ comitatŭ, pentru ca „lumina“ din centrulŭ culturei maghiare“ sĕ pótă străbate și prin satele românescĭ dimprejurŭ. Dér d-lŭ Trefort nu mai are banĭ pentru înființarea de șcóle de statŭ și nu-i mai dă mâna sĕ trécă nicĭ peste creditulŭ acordatŭ resortului sĕu, de aceea a sfătuitŭ pe agentulŭ sĕu sĕ-șĭ mai stémpere setea de-a cultiva pe „îndĕrĕtnicii“ țĕranĭ românĭ până ce se va resolva cestiunea orientală și franco-germană....

Ca omŭ „dreptŭ și echitabilŭ“ d-lŭ Trefort vĕḑêndŭ visteria cultelorŭ gólă șĭ-a ḑisŭ: décă instrucțiunea maghiară nu póte progresa în comitatulŭ Clușiului, de ce se înainteze instrucțiunea română în comitatulŭ Huniădórei? — A ḑisŭ și a subscrisŭ sentința de mórte adusă în contra a 11 scóle române din județulŭ Huniădórei, a cărorŭ închidere au cerut'o păzitorii culturei maghiare sub pretecstŭ, că nu dispunŭ de mijlócele cerute de lege.

Sĕ ne mai mirămŭ apoi, că Ungurii de clară de ereticŭ pe *Mocsary*, care a ḑisŭ, că a sositŭ timpulŭ, ca statulŭ sĕ mai facă ceva și pentru cultura Nemaghiarilorŭ? — Sĕrmanulŭ Mocsary a trebuitŭ sĕ bea întregulŭ păharŭ alŭ amărăciunii, căcĭ după alte multe acum se lapĕdă de elŭ și alegĕtorii lui. In 2 Martie o adunare de alegĕtorĭ din Halas a pronunțatŭ sĕrbătoresce, că desaprόbă vederile deputatului lorŭ în cestiunea naționalităților.

Purtarea independenților maghiarĭ în afacerea Mocsary mai dovedesce, că dênșii nicĭ că se mai gândescŭ a esploata pe alegĕtorii românĭ la *viitόrele alegerĭ*, ci i-au lăsatŭ cu totulŭ în esploatarea d-lui Tisza, care cu solgăbirĕii și cu gendarmii lui are mai multe șanse. Aflămŭ că unii ómenĭ au și începutŭ a agita pentru stăpânire, rĕspândindŭ faima, că la viitórele alegerĭ dietale guvernulŭ va împărți banii între alegĕtorĭ cu ferdela. Se póte, décă d. Tisza pân' atuncĭ va moșteni pe Rothschild, la din contră vorŭ trebui sĕ se mulțămescă aceia, carĭ suntŭ gata a-șĭ vinde consciința, și cu paiangenii din visteria statului.

Nu scimŭ cum o va mai scóte la cale d-lŭ Tisza cu naționalitățile din Transilvania și Țéra ungurέscă, dér cu *Croații* vedemŭ, că nu póte ajunge la nicĭ o înțelegere. Deputațiunile regnicolare, ce au fostŭ însărcinate din partea dietei ungare și a dietei croate cu studiarea gravaminelorŭ croate, șĭ-au sistatŭ tractările după ce s'a constatatŭ că nu-i chipŭ de împăcare. Croații pretindŭ ca limba lorŭ sĕ fiă pe deplinŭ recunoscută și respectată și în afacerile comune ale țĕrei; când miniștrii ungurescĭ se adresézĕ la autoritățile croate, sĕ o facă numai în limba croată și sĕ nu-șĭ subscrie numele unguresce. Ungurii vorŭ însĕ față cu Croația sĕ susțină supremația limbei maghiare. De aicĭ ruptura, care în momentele de față are o îndoită importanță.

Incurcăturile din afară întrecŭ pe cele din întru. *Bulgaria* a trecutŭ earășĭ printr'o mică revoluțiune. Scirile cele mai nouĕ ne asigură, că rĕscóla garnisónelorŭ din Silistra și din Rusciuk a fostŭ suprimată de trupele regenței. Mai mulțĭ insurgențĭ au fostŭ prinșĭ și arestațĭ și în Viena și Berlinŭ s'au auḑitŭ din nou vocĭ, carĭ sfătuiau pe guvernatorii din Sofia, ca sĕ fiă cu crutare față cu rebelii, ca nu cumva prin pedepsirea lorŭ prea rigurósă sĕ se ațițe mânia Rusiei.

Regența bulgară însĕ, fiă că șĭ-a perdutŭ paciența, fiă că-șĭ vede de totŭ amenințată posițiunea sa, n'a mai datŭ ascultare sfaturilorŭ de feliulŭ acesta, ci a începutŭ sĕ întórcă fóia și a ordonatŭ sĕ fiă împușcațĭ rebelii. Nouĕ oficerĭ au și fostŭ esecutațĭ erĭ diminéță și tribunalele de rĕsboiu lucrézĕ în permanență, avêndŭ a'șĭ pronunța sentința și asupra suboficerilorŭ și soldaților rebelĭ.

Faptulŭ acesta este de cea mai mare gravitate într'unŭ momentŭ, când însușĭ Monitorulŭ oficialŭ alŭ guvernului rusescŭ ia în apĕrare pe rebelĭ, declarândŭ că „revoluțiunea din Bulgaria este o nouă dovédă a condițiunilorŭ anormale, sub carĭ este pusă acéstă țéră.“ Ne e témă, că regența a venitŭ prea târḑiu cu mĕsurile ei energióse în contra resvrĕtitorilorŭ.

Se anunță, că *Rusia* ar fi declaratŭ că iese prin alianța celorŭ trei împĕrațĭ, vrêndŭ sĕ aibă tótă libertatea acțiunei în afacerile europene.

Nu s'aude nimicŭ liniștitorŭ, din nicĭ o parte. Faimele despre întrarea *Italiei* în alianța germano-austriacă, nu se adeverescŭ. Insășĭ oficiósa „Opinione“ le desminte, ḑicêndŭ, că Italia e pentru susținerea păcii, dér trebue sĕ aibă'n vedere și posițiunea ei în Marea adriatică. Cu alte cuvinte nu se'ncrede în politica austrogermană.

Ruperea tractărilorŭ ungaro-croate.

Deputațiunile regnicolare ungară și croată au ținutŭ Vinerĭ séra ultima lorŭ ședință comună.

Președintele *Szell* constată că în celei mai multe puncte s'a obținutŭ o deplină înțelegere, în altele s'au apropiatŭ fórte multŭ, dér în privința cele mai însemnate cestiunĭ, cestiunea limbei, au rĕmasŭ diferențe atâtŭ de esențiale în părerĭ, încâtŭ nu s'au putută aplana. Președintele întrébă deputațiunile, décă credŭ că continuându-se tractările s'ar puté ajunge la unŭ resultatŭ mai bunŭ?

Raportorii *Falk și Miskatovici* declară în numele deputațiunilorŭ respective, că nu esistă nicĭ o perspectivă de unŭ succesŭ.

Președintele își esprimă apoi părerea de rĕu că nu s'a ajunsŭ la resultatŭ și declară ședința încheiată.

Ludovicŭ *Vukotinovici*, președintele deputațiunei croate, declară că cu tóte astea Croații vorŭ rĕmâné credincioșĭ legăturei cu coróna ungară și legilorŭ pactului.

Ministrulŭ *Tisza* declară că, orĭ cum ar fi sfêrșitulŭ tractărilorŭ, guvernulŭ va face și în viitorŭ între marginile posibilității totŭ pentru promovarea binelui Croației-Slavoniei.

Astfelŭ s'au terminutŭ tractările deputațiunilorŭ.

Diarele croate se ocupă tóte cu acéstă cestiune. Organulŭ clubului centrului salută cu satisfacțiune ruperea tractărilorŭ și felicită deputațiunea croată pentru atitudinea ei statornică. Clubulŭ centrului a trimisŭ președintelui deputațiunei regnicolare croate o telegramă de felicitare pentru atitudinea sa în cursulŭ tractărilorŭ.

Muntenegrenii și Albanesii.

O telegramă din Skutarĭ d'Albania comunică, că raportulŭ dintre Muntenegrenĭ și Albanesĭ se desfășură totŭ mai dușmănosŭ din causa neîncrederei pricinuite de înarmările Muntenegrului. Ali-pașa din Gusinje a interḑisŭ Muntenegrenilorŭ d'a întra în sangeaculŭ Ipek și totŭ asemenea a opritŭ pe Albanesĭ d'a comunica cu Muntenegrulŭ, așa că comunicațiunile suntŭ totalŭ întrerupte. Ali-pașa își dă tótă ostenéla sĕ se înțelégă cu triburile muntene asupra unei acțiunĭ comune în contra unui atacŭ muntenegreanŭ de care se temŭ, și precum se pare, esistă perspectiva d'a se ajunge la o înțelegere. Albanesii mohamedanĭ au ridicatŭ plângerĭ în Constantinopolŭ contra înarmărilorŭ Muntenegrului și au primitŭ declarațiunĭ liniștitóre, care însĕ n'au satisfăcutŭ.

De altă parte frecările dintre Mohamedanii și Ortodoxii din Muntenegru continuă și mărescŭ ferberea ce esistă. In Podgorița s'au încăeratŭ unii cu alții, fiindă mulțĭ rănițĭ de amêndouĕ părțile. Se pare, că și Mohamedanii din Podgorița urmézĕ esemplului frațilorŭ lorŭ de credință din Dulcigno și voescŭ sĕ emigreze.

Cum se cinstescŭ „patrioții!“

In ședința adunării generale dela 25 Februarie a comitatului Mureșŭ-Turda s'au petrecutŭ scene furtunóse între fișpanulŭ-președinte br. Zoltan Banffy și între opoșițiune. *Miseriă* numesce fóia guvernamentală »Kolozsvar« din Clușiu stările de acolo; ér „Ellenzek« le botézĕ *putreḑiciune*. După diferite încăerărĭ, ajunseră lucrurile, la finele ședinței, la o ciocnire mai mare din incidentulŭ că președintele întrerupse deodată tractarea programului la punctulŭ 24, tocmai de care se bucurase adunarea. »Ellenzék« (Nr. 49 din 2 Martie n.) istorisesce în următorulŭ modŭ drasticŭ cele petrecute:

„Ștefan Berzenczey vorbi cu órecare iritațiune, că numai de aceea se trăgănesce și se amâna tractarea acestei importante cestiunĭ, pentru ca membrii comisiunei municipale sĕ se împrăștiă și după aceea fișpanulŭ cu funcționarii sĕi sĕ pótă trânti cu voturile pe cei rĕmașĭ.“

„La acestea strigă fișpanulŭ cu violente batjocurĭ: „Nu suferŭ nicĭ unŭ felŭ de clănțănire, am închisŭ adunarea, sĕ mergemŭ sĕ prânḑimŭ,“ și 'șĭ puse cu acestea pălăria pe capŭ.

La acéstă provocare strigă Berzenczey iritatŭ, că ședința e închisă, că nu e nicĭ unŭ președinte, ascultațĭ! br. Zoltan Banffy este necioplitŭ și țĕranŭ!

»La acestea vorbi br. Zoltan în gura mare, încâtŭ toțĭ l'amŭ pututŭ auḑi: „Sĕ-lŭ arunce afară!“

»Berzenczey însĕ, pe care mai mulțĭ voiau sĕ-lŭ liniștéscă, strigă cu o furiă neîmblânḑibilă: „Mojicŭ blăstĕmatŭ!“

„Intr'aceea adunarea se împrăștiase și cum eșiau în massă aerulŭ fù umplutŭ de grele înjurărĭ și espresiunĭ pasionate.

„Intr'aceea br. Banffy în sala de ședințe cu capulŭ acoperitŭ se esprimă că: Ședința e închisă, pe celŭ ce face gură puneṭĭ-lŭ aruncă afară cu haiducĭ... Membri comisiunei strigau în coridorŭ, că în viitorŭ arŭ trebui sĕ vină în adunarea comitatului cu furcĭ de fierŭ.

„După acestea fișpanulŭ cu soții sĕi se duseră în ospĕtăria „La calulŭ albŭ“, la prânḑulŭ comunŭ plătitŭ de elŭ“.

Raportorulŭ încheiă interesantulŭ tablou istoricoculturalŭ cu istorisirea unui alŭ doilea ospĕțŭ, pe care l'a ținutŭ „viceșpanulŭ cu câțiva corteșĭ ai sĕi“, cu musică și în sunetele pahărĕlorŭ într'unŭ altŭ birtŭ.

In ḑiua următóre s'a continuatŭ ședința adunărei comitatului în tótă cordialitatea.

SCIRILE ḐILEI.

Scimŭ că în *Halas*, cerculŭ de alegere alŭ lui *Mocsary*, s'a ținutŭ o adunare, care a desaprobatŭ vederile acestuia, în *cestiunea naționalităților*. Unii susținŭ că la adunare au fostŭ tóte partidele representate, alții ḑicŭ că independenții în cea mai mare parte au absentatŭ. Adunarea a adusŭ unanimŭ următórea hotărîre:

„Cetățenii alegĕtorĭ ai cercului electoralŭ Kiskunhalas, în adunarea lorŭ ținută în ḑiua de adĭ, fără deosebire de partidă, au adusŭ o hotărîre, prin care declară, că nu iau asupra lorŭ, ba desaprobă principiile, pe carĭ d. Ludovicŭ Mocsary, deputatulŭ dietalŭ alŭ cercului electoralŭ, le-a desvoltatŭ în dietă, în 15 Februariu a. c. în vorbirea, în care tractéză cestiunea naționalităților după părerile sale individuale, din care causă a trebuitŭ sĕ iésă și din partida dela 48 a camerei deputaților. La aducerea și publicarea acestei hotărîrĭ a datŭ motivŭ

acea epistolă deschisă a d-lui deputatŭ, pe care în Nr. 52 din anulŭ curentŭ alŭ ḑiarului politicŭ „Egyetertes“ a adresat'o în 22 Februarie către cetăţenii alegĕtori din Halas. — Din adunarea generală a cetăţenilorĭ alegĕtorĭ ţinută la 2 Martie 1887 în Kiskun-Halas. Conformŭ decisiunei adunărei: *Gaal* Endre preşedinte, *Korda* Imre, notarŭ".

—x—

S'a întêmplatŭ adeseorĭ, că *petiţii adresate Maiestăţii Sale* s'au înapoiatŭ fără préinalta semnătură autorităţilorŭ, care credeau apoi că au sĕ le considere ca respinse şi astfelŭ le ĭmânau petiţionarilorŭ fără sĕ le tracteze. Pentru evitarea acestei procederĭ, ministrulŭ de interne a adresatŭ municipiilorŭ o ordinaţiune circulară, în care le avisésă ca sĕ tracteze şi petiţiile înapoiate fără preainalta semnătură şi sĕ le resolve regulamentarŭ, ba în casurĭ unde petiţionarea se póte împlini numai prin graţia Maiestăţii Sale şi petentulŭ e demnŭ de ea, sĕ le presinte ministrului pentru a o supune graţiei préînalte. — Va sĕ ḑică numai petiţiunile ce convinŭ guvernului se presintă Maiestăţii Sale. Autorităţile numai décă le găsescŭ *demne* au sĕ le trimétă ministerului. Apoi se scie ce petiţiunĭ găsescŭ fişpanii unguresci „demne“ d'a le înainta la loculŭ destinatŭ.

—x—

In diferite foi oposiţionale se vorbesce de câteva ḑile de *pachete şi scrisorĭ confiscate*, care arŭ fi sositŭ din Rusia, fiindŭ adresate în diferite localităţĭ din Ungaria de susŭ. Mai alesŭ la oficiulŭ poştalŭ din Sator-Alja-Ujhely sĕ fi datŭ bănuială singuratice pachete şi scrisorĭ, aşa că s'au luatŭ diferite mĕsurĭ de preacauţiune. „Nemzet“ desminte aceste scirĭ, care de altmintrelea au fostŭ publicate şi în foi vieneze.

—x—

„Bud. Tgbltt." află, că din incidentulŭ temerilorŭ de rĕsboiu, *toţĭ solgăbirăii au sĕ priméscă oficii telegrafice* în scopŭ d'a se face pregătirile de rĕsboiu mai repede şi mai esactŭ. Deja se lucréză la stabilirea legăturei telegrafice.

—x—

Casierŭ alŭ *camerei advocaţilorŭ* din *Alba-Iulia* s'a alesŭ advocatulŭ Rubinŭ *Patiţa*, deórece adv. Nicolau Kadar n'a primitŭ acéstă alegere.

—x—

Ni se scrie din *Reghinulŭ săsescŭ*: „Din 12 până în 19 Februarie n. s'a ţinutŭ în Reghinulŭ săsescŭ *tĕrgŭ de ţéră.* Vênḑĕtorii au fostŭ mulţămiţĭ cu tĕrgulŭ, vitele s'au vêndutŭ cu preţurĭ bune, căcĭ pe neaşteptate s'au scumpitŭ, precum s'au scumpitŭ şi caii. Cumpĕrătorĭ au fostŭ destui din tóte părţile şi vênḑĕrile şi cumpĕrările se făceau fără vorbă multă. La tĕrgŭ au fostŭ şi oficerĭ sĕ cumpere cai, dér n'au cumpĕratŭ mulţĭ. Ovĕsulŭ s'a suitŭ la 50 cr. litra (adecă ferdela) pe când în Ianuarie era 30 cr., cucuruḑulŭ e 70 cr., grâulŭ amestecatŭ 80 cr. şi celŭ curatŭ 1 fl., ouĕle 5 la 10 cr., fênulŭ nu se prea plătesce, e fără preţŭ. — Căsătorii în ţinutulŭ acesta nu s'au făcutŭ multe ca de altă dată, pentru că sĕrmanii ómenĭ au dusŭ lipsă mare de banĭ. Acum cu ce capĕtă la tĕrgurĭ pe vite trebue sĕ plătéscă darea şi datoriile de mai nainte. Altcum în anulŭ acesta atâtŭ viilorŭ câtŭ şi vitelorŭ cornute le-a mersŭ bine, suntŭ frumóse.

—x—

La 24 Februariu c., după cum ni-se scrie de lângă Someşulŭ mare, s'a sĕvîrşitŭ în biserica română din Bichigiu, districtulŭ Năsĕudului, cununia d-lui *Ioanŭ Dologa,* teologŭ de Gherla, cu inteligenta d-şóră *Palagia Popŭ,* învĕţătórea şcólelorŭ de fetiţe din Şiomcuta. Óspeţii numeroşĭ, carĭ au luatŭ parte la acéstă cununiă, au admiratŭ arangiamentulŭ casei miresei, frumosŭ decoratŭ cu lucrurĭ de mână d'ale miresei, ca producte ale industriei românescĭ. — Adresămŭ felicitărĭ tinerei părechĭ.

—x—

In urma unei ordinaţiunĭ ministeriale, direcţiunea căilorŭ ferate regescĭ-unguresci a schimbatŭ numele staţiunilorŭ *Crapina-Teplicz* şi *Zabok*: cea dintâiu în „Szt.-Crizs", cea de a doua în „Zabok-Crapina-Teplicz". — Dér pentru asta totŭ ce au fostŭ rĕmânŭ amintitele staţiunĭ, orĭ câtŭ s'ar frământa maghiarisatorii.

—x—

Precum comunică direcţiunea fóiei „*Romänische Revue*“, apariţiunea acesteia a fostŭ mai multŭ timpŭ întreruptă din causa uncrŭ împrejurărĭ private ale editorului Dr. *Diaconovici*, în care mórtea tatălui sĕu a pricinuitŭ unele schimbărĭ. Acum însĕ esistenţa fóiei s'a asiguratŭ, deórece editorulŭ şi-a înfiinţatŭ în Reşiţa o tipografiă propriăţa sa, aşa că nu se va mai ivi nicĭ o întrerupere în apariţiunea ḑiarului. Broşura a 12 din anulŭ alŭ 2-lea a şi apărutŭ cu urmĕtorulŭ cuprinsŭ: „Către cetitorĭ“. „Năsĕudenii către Tronŭ“, petiţiunea foştilorŭ grăniţerĭ din Bistriţa-Năsĕudŭ“. — „Documente la istoria Ţĕrii Făgăraşului", adunate şi esplicate de Nic. Densuşianu. — »Scrutarea limbei daco-române« de V. S. Mangiuca (încheiare). — „Insemnarea cuprinsului“ fóiei din întregŭ anulŭ trecutŭ.

—x—

Joi în sĕptĕmâna trecută s'a găsitŭ la pórta str. Căldărarilorŭ în zăpadă unŭ foetus de parte bărbătéscă în etate de 6 lunĭ într'o stare de totŭ maceratŭ. După opiniunea celorŭ pricepĕtorĭ trebue sĕ fi statŭ mai multe sĕptĕmânĭ în zăpadă. Pănă acum nu s'a descoperitŭ făptuitórea.

—x—

In 23 Februarie 1887 séra a fostŭ omorîtŭ hoţesce şi pe furişŭ, prin o mână scelerată, lemnarulŭ românŭ Iosifŭ Baciu, de nascere din Betleanŭ, domiciliatŭ în comuna Sasŭ-Bretea.

—x—

Fostulŭ procurorŭ din Becicherecŭlŭ mare, *Almaszy Elek*, a fostŭ condamnatŭ de tribunalulŭ din Seghedinŭ la 6 anĭ în.hisóre, pentru că *a defraudatŭ* banĭ oficialĭ în sumă de 10,000 fl.

—x—

Unŭ funcţionarŭ comunalŭ din *Ţéra Bârsei*, venindŭ Sâmbătă înainte de ameḑĭ sĕ depună 1400 fl. la o societate de banĭ de aci, s'a pomenitŭ cu banii dispăruţĭ. Acéstă sumă consta din 8 bucăţĭ de câte 100, restulŭ în bancnote de câte 10 şi 5., o bucată de 100 provĕḑută cu firmă comercială. Celŭ ce a găsitŭ banii e rugatŭ sĕ-i predea la poliţiă.

Ne maghiarisămŭ?

De lângă „Valea Hunii« Febr. 1887.

D-le Redactorŭ. Ne maghiarisămŭ grozavŭ.... pe hârtiă; nobilii descendenţĭ ai Divului Arpád — sit venia verbo — se înmulţescŭ ca racii Ţiganului în.... cărţĭ. Décă cauţĭ, până şi în ţidulele de boi şi cai totŭ de ungurésca dai. Ba limba acestora începe a se îndesa acum chiar şi'n biserica română. — Cu tóte că *legea ḑice cumcă limba bisericei române este limba română, în care se pórtă matricula,* — când v'aşiu espeda o fascióră, ce trebue sĕ-o umple preoţii pentru a arĕta d-lui Trefort mişcarea poporaţiunii în parochia lorŭ, aţĭ vedé cumcă *rubricele respective suntŭ indicate mai ântêiu în limba maghiară apoi în cea română.* — Prin urmare trebue sĕ mărturisimŭ fără şovăire cumcă maghiarisarea face colosale progrese pe hârtiă.

Sĕ descindemŭ acum de pe tĕrêmulŭ donchişioticŭ pe tĕrêmulŭ durei realităţĭ. Lucrulŭ naibei, pe acestŭ tĕrêmŭ nu lunecă fantasia aşa departe ca pe hârtiă. Nu! Nu esagerezŭ, d-le Redactorŭ, când afirmŭ că astăḑĭ, în era teribilului maghiarismŭ, aşa mare influinţă are frumosulŭ ritŭ orientalŭ asupra poporului ungurŭ, încâtŭ acesta bucurosŭ sĕrută mâna părintéscă preotului românŭ, cu pietate îlŭ ascultă în biserică, ba ce-i mai multŭ, în lipse cere sprijinulŭ sĕu, plătesce liturghii şi aduce la maica biserică presenrĭ. Cu aceste obiceiurĭ românescĭ ale Ungurilorŭ atâtŭ suntemŭ acum de obicĭnuiţĭ, încâtŭ aḑĭ nicĭ nu ne mai pricinuescŭ mirare.

E caracteristicŭ, că *Jidanii*, carĭ în alte părţĭ suntŭ cei mai înfocaţĭ propoveduitorĭ ai şovinismului unguresŭ, la noi nu numai că de bună voiă cercetéze pe unele locurĭ scólele nóstre române confesionale, ci începŭ a se şi boteza. In Betleanŭ avemŭ unŭ Românŭ cununatŭ cu o Română, căruia îi este ruşine a-i aminti, că elŭ odinióră a fostŭ Jidanŭ; ér în Ujfaláu în 12 Februarie a. c. *Stern Rifkel*, june jidanŭ de 18 anĭ, s'a botezatŭ primindŭ numele *Simionŭ Botezătorulŭ*, naşŭ i-a fostŭ plugarulŭ românŭ *Stefanŭ Bidianu*.

Nu voimŭ a face svonŭ cu tradiţiunea bĕtrânilorŭ noştri, care spune cumcă satele românescĭ: Sasŭ-Armŭ, Sasŭ-Feleacŭ, Susŭ-Ţiaga, Sasŭ-Ujfalău, Sasŭ-Ienciu etc. au fostŭ odată curatŭ săsescĭ, căcĭ poporulŭ săsescŭ în decursulŭ têmpului—în urma sistemei de doi copii — *s'a stinsŭ, nu s'a romanisatŭ*, voimŭ numai a constata ce înşi-ne amŭ apucatŭ şi amŭ vĕḑutŭ cu ochii. In comuna Braşfalĕu, anume în celŭ de susŭ, până mai anŭ în mijloculŭ satului figurau ruinele unei bisericĭ săsescĭ. In mijloculŭ lorŭ era bordeiulŭ de locuitŭ alŭ unui Sasŭ bĕtrânŭ. Murindŭ Sasulŭ, Românii au cumpĕratŭ vêtra săsécă şi au rĕdicatŭ acolo o frumósă biserică românéscă.

Observŭ, că tóte aceste sĕ întêmplă în paşialiculŭ lui Bánffy, adecă într'unŭ ţinutŭ unde geme loculŭ de scóle de statŭ şi comunale maghiare, ca laculŭ primăvéra de brósce.

Sĕ mergemŭ c'unŭ pasŭ mai departe.

Amŭ avutŭ ocasiune a ne întórce mai adeseorĭ prin Ardélŭ şi Ţéra ungurésă până cătră Tisa, décă nu ceva mai susciorŭ. Şi ce amŭ vĕḑutŭ?! Amŭ vĕḑutŭ şi auḑitŭ cum Ungurulŭ din părţile cele mai vestice ardelene cu Sasulŭ din ţinutulŭ Bistriţei orĭ alŭ Sibiiului, avêndŭ tĕrgŭ şi alte afacerĭ între dênşii, vorbeau românesce. Pentru ce? Fiindŭ-că Sasulŭ nu scia ungauresce, ér Ungurulŭ nu scia săsesce. Românesce şcie şi Ungurulŭ şi Sasulŭ. Prin urmare *limba română este şi va fi limbă de înţelegere, limbă diplomatică şi —aşa ḑicêndŭ—limba domnitóre în usulŭ vorbirei la tóte popórele locuitóre în Ardélŭ, Marmaţia şi Bănatŭ.*

De aci se vede puterea şi influinţa de faptŭ a poporului românŭ. Putere şi influinţă faţă cu care svêrcolirile de maghiarisare ale Kulturegyletiştilorŭ aparŭ neputinciόse, ca încordările Ţiganului, ce se muncea sĕ scape ţinêndu-se de unŭ paiu din valurile unui puternicŭ torentŭ.

Afrimulŭ Cucului.

Braşovŭ, 22 Februarie 1887.

Domnule Redactorŭ! La corespondenţa subscrisă de D-na Susana D. Eremia şi publicată în Nr. 13 alŭ »Gazetei" relativă la unŭ articulŭ alŭ meu publicatŭ în »Scóla şi Familia,« în interesulŭ adevĕrului Vĕ rogŭ a da locŭ în colónele »Gazetei" urmĕtórelorŭ reflecsiunĭ.

Pentru ca on. cetitorĭ ai Gazetei, cetindŭ cores-

FOILETONU.

O conferinţă a lui Simionŭ Bărnuţŭ,

ţinută la 30 Octomvre st. v. 1844 în Blaşiu,

(până acum inedită).

Onoraţĭ Domnĭ! Scopulŭ adunării nóstre aci este perfecţiunea sĕu cultura literară şi scienţifică. Omulŭ nicĭodată nu póte ajunge la acelŭ gradŭ de sciinţă, câtŭ sĕ pótă ḑice: „*acum nu trebue sĕ mai învĕţŭ*“. Aşadéră sciinţa nu are marginĭ. Ea se întinde în nemărginitŭ: adecă omulŭ se póte rĕdica totŭ la mai mare gradŭ de sciinţă şi 'şĭ póte deprinde şi desfăşura puterile sale din ḑi în ḑi mai multŭ.

La aceea, ca omulŭ sĕ 'şĭ pótă deprinde facultăţile sufletescĭ şi sĕ le lucreze, se poftesce *libertate*. Libertatea a fostŭ ângerulŭ păzitorŭ alŭ republicei romane în care înfloreau sciinţele, artele frumóse şi fericirea poporului Romanŭ. Augustulŭ Octavianŭ însĕ a trasŭ la sine totă puterea ocârmuitóre. Libertatea a fostŭ isgonită şi murindŭ părintele patriei a înmormêntatŭ cu sine şi acestŭ odorŭ preţuitŭ — libertatea — şi aşa poporulŭ a rĕmasŭ îmbrăcatŭ în jale după maica sa cea apĕrătóre de drepturile omenimei, a humanităţii.

Ca sĕ'nflorécă sciinţele se mai poftescŭ şi alte mijlóce, precum suntŭ *averile.* Aceste ocârmuitorii cei înţelepţĭ le întrebuinţau spre rĕdicarea instituţiunilorŭ publice unde tinerimea adăpată cu mursa*) cea dulce a muselorŭ se făcea vrednică odraslă a republicei romane, tinerimea dela care, décă e bine crescută, se póte aştepta cu siguritate fericirea omenimei. Mai târḑiu sciinţele — carĭ dela vestiţii Grecĭ au trecutŭ în Roma şi la Romanĭ — au începutŭ a decădé dela flórea măririi lorŭ. Mijlócele cele netrecute, de lipsă spre înflorirea lorŭ, s'au întrebuinţatŭ spre alte scopurĭ... private. Doi orĭ trei ocârmuitorĭ bunĭ şi înţelepţĭ în scurtă vreme, ce trăiau, nu puteau vindeca tóte ranele şi rĕutăţile, carĭ le pricinuiau ocârmuitorii cei rĕi prin blăstămăţiile sale. *Unulŭ orĭ doi bunĭ ce potŭ face în contra a 20 orĭ 30 de blăstămaţĭ?*

Esperiinţa ne învĕţă, că înmulţindu-se averile — décă nu e capŭ ocârmuitorŭ înţeleptŭ întru spesele sale — acele mărescŭ luxulŭ, din luxŭ urméză stricarea moravurilorŭ. Apoi din stricarea moravurilorŭ ce poţĭ aştepta alta decâtŭ cutropirea împĕrăţii lorŭ? Aşa s'a întêmplatŭ şi cu strămoşii noştri romanĭ, dela carĭ ne tragemŭ după viţă. După ce li s'a înmulţitŭ averile, prin aceste s'a încuibatŭ în poporŭ luxulŭ, prin luxŭ s'au stricatŭ bunele moravurĭ şi prin aceste slăbindu-se împĕrăţia au năvălitŭ asupra lorŭ ginţĭ barbare: Vandalii, Goţii, Gepiḑii, Avarii etc. Aceste ginţĭ barbare le-au răpitŭ împĕrăţia ca la nisce ómenĭ orbiţĭ de luxŭ şi stricaţĭ în bunele moravurĭ, şi nicĭ nu e mirare că au ajunsŭ mai pe urmă la aşa mişea sórte ca acésta, fructulŭ demoralisării.

*) Mustu dela strugurĭ.

Prin aceste întêmplărĭ s'a pierdutŭ şi numele de *libertate* şi au împestriţat'o cu altŭ nume străinŭ de *slobozănie*, care însémnă mai puţinŭ ceva decâtŭ libertatea. *Libertatea adevĕrată numai dela ai sĕi o póte aştepta muritoriulŭ. Slobozenia, care ţi-o dă străinulŭ nu e adevĕrată libertate,. că*: „*vai de libertatea, care ţĭ-o dau alţii!*“ De apucă în ocârmuire unŭ despotŭ, care privesce numai binele sĕu privatŭ, nu celŭ publicŭ, atuncĭ, ce se mai póte aştepta decâtŭ nefericirea poporului, că „*unde calcă despotulŭ, sécă binecuvêntarea.*“

Moşii noştri aci în patria nóstră încă n'au fostŭ mai fericiţĭ. Despoţii străinĭ îi necăjeau şi apăsa acum într'unŭ chipŭ, acum în altulŭ şi vréu a le răpĭ şi a le lua până şi limba şi legea, lăsândŭ totuşĭ nisce obiceiurĭ strămoşescĭ a-le întrebuinţa în biserică, prin carĭ de abia s'a putută păstra legea, care au adus'o cu sine dela apusŭ.

George Blandrata şi Dimitrie —pre care-lŭ cinstea unitarii ca pe unŭ patriarchŭ — au voitŭ mai ântêiu a face pe Românĭ *unitarĭ*, precum se vede acésta din istoria prea luminatŭ. După aceea a voitŭ a'i *reforma George Rákoczi* în vêculŭ alŭ 17 lea cu viclenia şi de-a furişŭ. A făcutŭ a se tipări cărţĭ în limba românéscă, în carĭ *tipografii calvinĭ* băgau nenumĕrate învĕţăturĭ impo-

pondința amintită, sĕ nu-și închipuéscă, că cine scie ce critică și observațiunĭ ași fi făcutŭ internatului înființatŭ de »Reuniunea femeilorŭ române din Brașovŭ,« ținŭ de lipsă a resuma fórte pe scurtŭ ideile principale din acelŭ articulŭ. Tema era: *„Ce sĕ nu cetéscă copii?“* Aci susținusemŭ: Diare și cărțĭ scrise numai pentru cei crescuțĭ sĕ nu fiă cetite de copii nedeplinŭ formațĭ. Părinții sĕ fiă cu mare precauțiune chiar și asupra acelorŭ cărțĭ, carĭ se vĕdŭ a fi destinate anume pentru copii, de unii speculanțĭ de Jidanĭ din România, alăturea cu romanele de colportagiu, carĭ scrierĭ n'au altă menițiune, decâtŭ de a corumpe moralitatea în cei ce le cetescŭ și mai alesŭ în copii. Totŭ așa de nepotrivitŭ pentru copii din vĕrsta mai necóptă este a ceti scrierĭ și opurĭ clasice din biblioteca parinților, carĭ pretindŭ o judecată matură și o pricepere ageră, de care copii in vĕrsta acésta suntŭ lipsițĭ. Aci pomenisemŭ și câte-va scrierĭ de felulŭ acesta. In legătură cu acestea amintisemŭ și aceea, că elevele internatului din cestiune, cu invoirea directórei sub conducerea unei d-șóre au datŭ o representațiune teatrală. Bucata alésă a fostŭ »Cinel-Cinel« comedie de V. Alecsandri. Amintisemŭ, că acéstă piesă s'a mai jucatŭ și prin alte locurĭ de elevĭ și eleve de scólă sub conducerea învĕțătorului lorŭ. Despre bucata acésta disesemŭ, că nu e potrivită pentru a se juca de copii séu de copile de școlă, ca esemplu citasemŭ câte-va pasage și regretasemŭ în urmă și timpulŭ celŭ multŭ și scumpŭ ce se perde cu învĕțarea unorŭ piese potrivite pentru o etate mai cóptă în dauna, altorŭ lucrurĭ de mai mare folosŭ pentru etatea copilărĕscă. Ca de încheiere observasemŭ, că aceea ce voiescŭ respectivii a ajunge prin acestea, sĕ póte și pe altă cale și încă cu mai bunŭ succesŭ. Orĭ-ce carte sĕ dă în mâna copiilorŭ trebue mai întâiŭ cetită și studiată din partea părinților și educatorilorŭ spre a se convinge décă corĕspundŭ séu nu scopului. Atâta era totulŭ!

Din cele dise însĕ de D na S. D. Eremia apare lucrulŭ, ca și când tóte observările mele s'ar fi referitŭ numai asupra internatului, pe când eu observasemŭ nu mai atâtŭ, că bucata alésă pentru representațiunea teatrală nu era potrivită nicĭ decum pentru copile. Și acésta nu am dis'o nicĭ decum cu vre-o intențiune rea asupra institutului, ci mĭ-am esprimatŭ numai simplu în trécĕtŭ modestele mele vederĭ asupra lucrului fiindŭ condusŭ de cugetulŭ celŭ mai curatŭ și totŭ cu acestŭ cugetŭ le-am datŭ și espresiune în publicŭ

Mi se dice, că eu ași fi departe de a înțelege scopulŭ ce-lŭ urmăresce internatulŭ. Póte! Și ar fi unŭ lucru fórte tristŭ pentru mine! Sciu însĕ, că fóia „Scóla și Familia“ s'a numĕratŭ printre cele dântéiu, care a îmbrățișatŭ cu căldură idea de a se înființa acestŭ internatŭ.

Eu am recetitŭ programulŭ oficiosŭ alŭ internatului și mărturisescŭ, că n'am aflatŭ nicĭ unŭ punctŭ care sĕ-mĭ arate, că institutulŭ ar avé de scopŭ și aceea de a deprinde pe eleve în arta teatrală. Décă s'a ținutŭ cumva prin acea piesă a desvolta spiritulŭ declamatoricŭ în eleve, atuncĭ nu se găseau alte bucățĭ cu multŭ mai potrivite pentru declamare, — fără a-șĭ lua refugiulŭ la o piesă teatrală, care delecteză, edifică și cultivă pe cei crescuțĭ, dér strică în acelașĭ timpŭ celorŭ necrescuțĭ!?

Dice mai departe d-na Eremia, că din unele pasage ale articulului meu ar reeși, că eu ași găsi mai bine cu cale, ca elevele internatului sĕ prenumere fóia *mea*. Din cele pe scurtŭ amintite în resumatulŭ de susŭ, eu credŭ, că nu póte reeși nicĭdecum aceea, ci că articululŭ meu preste totŭ nu s'a cetitŭ cum se cade, séu décă s'a cetitŭ, s'a interpretatŭ greșitŭ; deórece espresŭ am disŭ, că diare și cărțĭ scrise pentru cei crescuțĭ, sĕ nu fiă cetite de cei necrescuțĭ. Dela regula acésta nu m'am abătutŭ. Fóia nu este a mea, după cum sĕ susține, ci a „Reuniunei învĕțătorilorŭ românĭ gr. or. din distr. alŭ X, Brașovŭ“.

Ca de încheiare mai observă d-na Eremia, că eu aș fi luatŭ musca dreptŭ elefantŭ, cu observările făcute. Bine ar fi sĕ fiă așa! Și fiindŭ așa: óre n'ar fi fostŭ mai bine, ca sĕ nu fiă nicĭ musca aceea? Că bine sĕ scie morala proverbului: »O scânteiă mică aprinde unŭ satŭ mare«. Și o musculiță câtŭ de mică, câte neplăcerĭ nu póte face omului!?

Preste celelalte pasage ce le mai cuprinde corespondența d-nei Eremia sunt silitŭ a trece la ordinea dilei. Credŭ, că ómenii nepreocupațĭ m'au înțelesŭ și mĕ ințelegŭ destulŭ de bine, că ce vréu!

I. Dariu.

Convocare. — Onorații membri ai „Societății de lectură a inteligenței române din Orĕștie și jurŭ“ se convócă pe calea acésta la *„Adunarea generală“*, ce se va ținé *Duminecă în 27 Martie 1887 st. n. la 3 óre p. m.* în localulŭ societății. *Comitetulŭ.*

Ultime sciri

Londra, 5 Martie. — In cursulŭ discuțiunei asupra bugetului armatei, generalulŭ Eduard Hamley va depune o moțiune cerêndŭ de urgență întocmirea unui sistemŭ completŭ de apĕrare care sĕ puie țéra la adăpostulŭ surprinderilorŭ din partea inimicului.

Bruxela, 5 Marte. — Diarulŭ „Le Nord“ în numĕrulŭ sĕu de astădĭ dice că décă politica Germaniei este basată pe respectulŭ tratatelorŭ, Rusia care este hotărîtă de-a urma aceeașĭ cale nu face resboiu décă nu va fi provocată.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SOFIA, 7 Martie. — *Erĭ diminéță au fostŭ impușcațĭ, în puterea sentinței tribunalului de rĕsboiu, următorii rebelĭ: maiorulŭ Uzunov, brigadierulŭ Panov, căpitanulŭ Selenegorov, sublocotenenții Kristenyakov, Cojusarski, Entsev, Trembeskov, advocatulŭ Kusdjev, comisionarulŭ Czátoko.* Esecuțiunea contra supușilorŭ rușĭ, căpitanulŭ Baulman și Elieff, s'a revocatŭ. In tótă țéra domnese liniște. Tribunalele de rĕsboiu vorŭ pronunța adĭ sentința asupra subofícerilorŭ și soldaților.

DIVERSE.

Necrologŭ. Haralambie Stănescu, mare comerciante, Cavalerŭ alŭ ordinului „Coróna Românieĭ“ și membru alŭ Consiliului județeanŭ, a încetatŭ subitŭ din viéță Vinerĭ, 20 Februariu, 1887, la óra 9 séra, în etate de 54 anĭ. Intristata familiă și rude. Sofia Har. Stănescu socie, Tache Stănescu frate, Maria G. Stănescu, Hareti T. Stănescu, Christache Stoenescu, Santia Stoenescu, Ghiță Constantinescu, Anghelica Constantinescu, Ioanŭ Stoicescu, Elena I. Stoicescu, Constantinŭ Toșca, Alexandrina Toșca, Nae Toșca, Alexandru Toșca: cumnate și cumnațĭ.

Mihailŭ G. Stănescu, Octavia M. Stănescu, Nicolae Stoicescu, Maria N. Stoicescu, Dr. Ioanŭ Cloaje, Maria I. Cloaje, Mihailŭ T. Stănescu, Victoria M. Stănescu, George T. Stănescu, Ecaterina T. Stănescu, Vasile T. Stănescu, Dimitrie T Stănescu, Elena T. Stănescu, Sofia T. Stănescu, Eugenia T. Stănescu și Hareti T, Stănescu: nepoțĭ și nepóte, au durerea a vĕ anunța ireparabila perdere și vĕ rógă sĕ binevoițĭ a asista la ceremonia funebră ce se va oficia Duminecă 22 curentŭ la órele 2 p. m., în biserica Sf. Ioanŭ, de unde cortegiulŭ funebru va porni la cimitirulŭ Viișóra unde se va face înmormêntarea. Ploescĭ, Februariu 1887

Necrologŭ. — Subscrișii, în numele lorŭ, celorlalțĭ consângenĭ și a numĕroșilorŭ amicĭ, cu inima frântă de durere anunță, cumcă prea iubita consórtă, filcă și soră **Iulia Frâncu** nu se mai află între cei vii, ea șĭ-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânele creatorului în 28 Februariu la 10 óre a. m. în alŭ 31-lea anŭ alŭ etăței și alŭ 15-lea a fericitei sale căsătorii. Rĕmășițele-i pămêntescĭ se vorŭ ridica din locuința ei la 1 Martiu d. a. și se vorŭ transporta la gara căleĭ ferate și de acolo la Buzașiu, unde se vorŭ aședa pentru repausŭ eternŭ în cimiterulŭ familiarŭ. Fiă-i țĕrîna ușóră și memoria neuitată. Tĕrgulŭ-Murĕșului în 28 Februariu 1887. *Andreiu Frâncu* ca sociu, *Ecaterina Jacobŭ Frâncu* n. Daday ca mamă, *Ludovicŭ Frâncu* frate, *Găvrilă Frâncu* și familia, *Viorica Vaida* și sociulŭ Dr. *Teodorŭ Mihali*, consângenĭ.

Intre canibalĭ. — Dintr'o epistolă privată cu data de 13 Decemvre estrage „Voss. Ztg.“ următórele: O veste înfiorătóre sosi aicĭ de vreocâteva dile. Unŭ transportŭ de lucrătorĭ melanedĭ. carĭ îșĭ trăgeau originea din insula Malaita (insulele lui Solomonŭ) și carĭ după împlinirea contractului aveau sĕ fiă retrimișĭ în patria lorŭ, au mâncatŭ pe drumŭ până la Malaita întregŭ personalulŭ alŭ corăbiei și au jefuitŭ totŭ ce au aflatŭ întrînsa. Intregulŭ orașŭ Apia e în cea mai mare consternare, deórece noi nicĭ nu ne mai cugetămŭ la astfelŭ de posibilitățĭ. Căpitanulŭ și cârmaciulŭ locuiau aci, ei lăsă în urma lorŭ nevastă și copii. Echipagiulŭ consta din Porotonganĭ și din alțĭ Polynesĭ. Ceva esactŭ nu s'a aflatŭ încă și cu greu se va puté afla despre aceea, décă li s'a fostŭ datŭ prilegiu canibalilorŭ în timpulŭ călătoriei la nemulțămirĭ. Și eu mĕ aflam în portŭ, când se îmbarcară aceștĭ Solomonienĭ. Bărbațĭ, femei, copii socotițĭ la unŭ locŭ, numĕrau la vr'o 60 persóne.

Limba universală »Volapük“ își urmézâ calea înainte cu tóte batjocurile ce a întêmpinatŭ. Precum ni se împărtășesce din Viena, s'au înființatŭ acolo mai multe cursurĭ publice spre învĕțarea acestei limbĭ, care are de scopŭ înțelegerea între sine și înfrățirea tuturorŭ popórelorŭ, și adecă după sistemulŭ întemeiătorului lui »Volapük,« a pastorului Schleier. După primulŭ cursŭ în reuniunea de industriă a Austriei inferióre, la care se împărtășescŭ de trei sĕptĕmânĭ 225 ascultătorĭ și ascultătóre din tóte orașele, și după alŭ doilea cursŭ, care se deschise mai dĕuuădĭ cu deosebita aprobare a ministeriului instrucțiunei, într'unŭ auditoriu alŭ scólei superióre de tehnică cu 300 persóne, urmă unŭ alŭ treilea cursŭ în sala cea mare a camerei de comerciu și industriă cu 250 persóne. Invĕțămêntulŭ se dă fără plată. In modulŭ acesta va deveni „Volapük“ încă o limbă universală.

***

O îngrozitóre faptă a nihiliștilorŭ. — Se înpărtășesce din Odessa: „In nóptea de 14 năvăliră 5 indivicĭ bine înfășurațĭ în locuința generalului Dolotin în Novocerkast (capitala cazacilorŭ din ținutulŭ Donului în Rusia de sudŭ) sugrumară pe generalŭ în timpulŭ somnului cu perinele și furară apoi 60,000 ruble. Impreună cu tâlharii dispărŭ și tînĕrulŭ servitorŭ alŭ celui asasinatŭ. Deórece se găsiră în coférulŭ rĕmasŭ alŭ servitorului dispărutŭ fără de urmă broșurĭ nihiliste, se bănuesce, că servitorulŭ ar fi fostŭ autorulŭ crimei înpreunate cu furtŭ, și că acésta s'ar fi făptuitŭ spre scopurĭ nihiliste.

***

Graiulŭ perdutŭ de spăimă. — Se scrie din **Iglau**: Familia birtașului „la butea de aurŭ“ în Pilgram, a d-lui Wule, fù ajunsă mai deunădĭ de o întêmplare tragică. Femeia birtașului voia sĕ dea de mâncare unui porcŭ, când deodată sări asupră-i dintr'o gaură unŭ mare cloțanŭ. Dómna Wule se spăriă așa de tare, încâtŭ alergă iute în cuină, unde căzù leșinată la pămêntŭ. Prin silințele ómenilorŭ casei reuși a tredĭ pe cea fără de simțirĭ, dér cu spaimă aflară, că nenorocita perduse graiulŭ. Totŭ ajutorulŭ medicilorŭ rĕmase până adĭ fără de efectŭ și sĕrmana femeiă nu se póte ințelege cu cei din casă decâtŭ prin scrisŭ.

***

O familiă estraordinară.—O fóiă ce apare în Pernambuco istorisesce, că unŭ omŭ, care viețuesce în Cabarniras (provincia Pernambuco), cu numele Joaquim Mareiro a trăitŭ în căsătoriă 79 de anĭ. Elŭ e de 103 soția sa de 97 de anĭ. Căsătorita părechiă avea 23 copii, dintre carĭ 9 fii și 5 fiice suntŭ încă în viéță, și prin carĭ ei au devenitŭ străbunii unei numĕróse familie care numĕră acum 126 nepoțĭ și 91 strănepoțĭ. Intréga familiă constă acum din 233 membri.

***

Pețire la bĕtrânețe. — In 6 Februariu se celebră în biserica din Zwikenberg în ținutulŭ de susŭ alŭ Dravei cununia unei curióse părechĭ. Mirele era în etate de 67 anĭ, pre când mirésa îngropase deja doi bărbațĭ și ajunsese venerabila etate de 76 anĭ. Bunulŭ (nașŭ) care a participatŭ la cununiă era de 95, ér preotulŭ care cununa de 85 anĭ.

***

Ateistulŭ. —„Proșlĭ mai sunteți voi, că credețĭ, ce nu vedețĭ. Scótețĭ pe D-deu din ceriu sĕ-lŭ vĕdŭ, și sĕ vorbescŭ cu densulŭ, ca și cu voi, atuncĭ voi crede și eu, că este Ddeu altfelŭ ba.« — »Despre tine nicĭ n'omŭ crede, ce n'omŭ vede. Scótețĭ mintea din capŭ s'o vedemŭ și sĕ vorbimŭ cu dênsa, ca și cu tine — atuncĭ vomŭ crede și noi, că tu eșcĭ cu minte, altmintrelea ba!“

---

trivitóre credinței catolice și pravoslavnice, ca așa cu viclenia sĕ-i pótă resvrĕti pe Românĭ. Ba ce e mai multŭ, George Rákoczi a poruncitŭ a se tipări unŭ cathechismŭ pe limba română, în care sfintele taine, cinstirea icónelorŭ ș a se lĕpădă. Acésta înșelăciune a lui a întors'o pronia divină spre binele némului românescŭ. Românulŭ, fiindŭ fórte alipitŭ cu inima de datinele strămoșescĭ, a primitŭ acele cărțĭ tipărite în limba maicei de obște cu ambe brațele în biserică, dér totușĭ peste totŭ nu s'au lepădatŭ de legea lui, batĕr unele familii și indivicĭ din interesŭ privatŭ au primitŭ calvinismulŭ. *Ana Bornemisa* se mărturisea de protectrice a bisericei și a némului nostru, dér vai de astfelŭ de protectiune. Ea impunea protopopilorŭ după placŭ și aceștia trebuiau a esecua nisce legĭ, carĭ aievea nu se potŭ numi legĭ, ci socotelĭ private. La așa stare au fostŭ ajunsŭ Românii, câtŭ nicĭ la scólă nu le era iertatŭ a umbla. Dela scóle îi prindea și-i băga în închisóre, precum a făcutŭ *Kemenyi Sigmond* cu feciorii preotului din A. Luna, pe carĭ prindĕndu-i i-a băgatŭ în temniță — 1724 — și apoi numai cu mare rugăciune i-a pututŭ scóte preotulŭ și i-a dusŭ la Clușiu, de unde nicĭ nu îndrăsnea a veni acasă, ca sĕ nu pățéscă ca mai înainte.

Casa Austriacă fiindu-i milă de némulŭ nostru pe care toțĭ de tóte părțile îlŭ apăsa și necaja — sub Leopold I. a voitŭ a-i uni cu o lege óre care domnitóre în Ardélŭ. Mai alesŭ a datŭ sfatŭ, ca sĕ se unéscă cu catolicismulŭ dela apusŭ, fiindŭ și Casa Austriacă pomenită și crescută în asta religiă. Așa déră s'a unitŭ mai pe urmă în 1700 cu biserica apusană și de aci înainte, au mai prinsŭ a resufla și Românii și le era iertatŭ a umbla la scóla, pe sate s'au ridicatŭ icĭ scolea scolĭ. Și'n Blașiu începutulŭ a fostŭ fórte micŭ. Mai ântéiu sĕ învĕța aci numai declinările și comparațiunile. Nicĭ profesorĭ harnicĭ nu se căpĕta numai nisce syntaxiștĭ. De multe orĭ și de aceștia era lipsă, căcĭ pe unii din ei căuta sĕ-i lipséscă din deregĕtoriă pentru purtarea lorŭ cea rea....

Sub *Maiorŭ* la 1794 au începutŭ a se mai mări scólele. *George Șincaiu și Samuilŭ Clainŭ* cei dântéiu au propusŭ in Blașiu *»matematica«* și *„filosofia“*. Ce-au pătimitŭ aceștia pentru ostenelele sale bine sciți, că nu vréu eu a vĕ spune aceea, că Șincaiu și Clainŭ cu vrednicii încoronațĭ nu s'au învrednicitŭ a muri în patria lorŭ.

... *Unŭ poporŭ lipsitŭ de sciință și cultură e ca unŭ pruncŭ, ce totŭ dela altulŭ aștéptă tóte. Sĕ nu ne mai căimŭ dér nicĭ sĕ băgămŭ de vină totŭ sorții, ci sĕ ne apucămŭ, și noi odată de înaintare și sĕ ne unimŭ toțĭ într'unŭ cugetŭ, că unirea e haina cea din vécĭ ascunsă și acum descoperită.*

Comunicată de *Pădurénulŭ.*

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 3 Martie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	96.40
Rentă de hârtiă 5%	87 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.20
Renta de hărtiă austriacă	78 25
Renta de arg. austr.	801 0
Renta de aurŭ austr.	108 80
Losurile din 1860	132.50
Acţiunile băncel austro-ungare	851 —
Act. băncei de creditŭ ung.	284.50
Act. băncei de creditŭ austr.	275.30
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
Napoleon-d'orĭ	10.14
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	128.74

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 21 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	89—	90—
Renta rom. amort. (5%)	91¾	92¾
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	——	——
Credit fonc. rural (7%)	98½	99¼
» „ „ (5%)	82¾	87½
» » urban (7%)	95½	96¼
» » » (6%)	89¼	90¼
» » » (5%)	78—	79—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	20.50	21.25
Bancnote austriace contra aurŭ	1.90	2.01

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 4 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.36	Vênd.	8.40
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.09	»	10 14
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 97	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.--
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE
la
„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecăreĭ lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

***Preţulŭ abonamentului este*:**

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copşa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirişŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clauşiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezö-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	--
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	. .
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Clauşiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—.
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 47
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ